

*Biskop Ole Chr M Kvarme
24. oktober 2004.*

VISITASFOREDRAG – ENEBAKK PRESTEGJELD.

Det er vakkert i Enebakk i oktober – når høstfargene spiller i trærne og skogen speiler seg i de mange sjøer og vann. Etter en innholdsrik visitas kjenner jeg på takknemlighet og glede i møte med en fargerik bygd og menigheter som speiler et vakkert mangfold. Jeg må spørre: ”Ser dere hvor rike dere er?”

Enebakk og Mari menigheter er noen vakre planter i Guds hage – eller kanskje vi skulle si: noen kostelige perler i kjeden av menigheter i Borg bispedømme. Jeg har møtt et sterkt engasjement for menighetsliv og lokalsamfunn og en vilje til å bygge med tro, håp og kjærlighet. For meg som biskop har det vært spennende å bli kjent med Enebakk kommune og prestegjeld.

En bispevisitas skal gi støtte til menighetenes fellesskap og virke. Sammen med menighetsråd og ansatte skal biskopen prøve menighetens liv på Guds ord og vår kirkes bekjennelse og inspirere til frimodighet og fornyelse. Dette har vært utgangspunktet for drøftinger med menighetsråd og fellelsråd, med stab og frivillige, med ordfører og kommuneledelse. I dette visitasforedrag vil jeg trekke frem og blankpusse rikdommen i menighetens liv. Samtidig vil jeg sette ord på noen av utfordringene som ligger foran oss, og gå noen skritt videre sammen med dere.

1. GUDSTJENESTELIV OG FELLESSKAP.

Enebakk og Mari kirker har i generasjoner vært kulturbærere og preget bygda med kristen tro og tradisjon. 900-års-jubileet for Enebakk kirke er lagt merke til langt utover prestegjeldets grenser. Kommunen legger godviljen til med det økonomiske fundament for vedlikehold av kirkene, og kirkevergen har en god hånd med daglig forvaltning og vedlikehold. Samtidig er det kostbart å vedlikeholde en middelalderkirke, og på sentralt hold er vi derfor i dialog med statlige myndigheter for å få disse til å ta et mer helhetlig ansvar for middelalderkirkene.

Oppslutningen om gudstjenestefeiringen er alle forhold tatt i betraktning god, med en svak nedgang i Enebakk de senere år og oppgang i Mari. Myten om de tomme kirker er og blir en myte, også i Enebakk. Og dersom vi hadde en statistikk som inkluderte vigslor og begravelser, skolegudstjenester og kirkemusikalske arrangement, så vel som besøk på kirkegårdene, tenker jeg vi hadde fått tall som ville vise en betydelig oppslutning om den lokale kirke, og hvordan menighetens virke gjennomsyrrer folkelivet i bygda. Samtidig tror jeg det er viktig å rette fokus på nattverdfeiringen, at det er normalt at døde mennesker henter næring til tro og liv i det måltid der Herren gir oss sine gaver. Og jeg tror vi trenger en øket bevissthet på betydningen av sang og musikk og kirkemusikalske samlinger – eksemplifisert med Enebach-festivalen - som genuine element i en kirkes liv.

Kirkene og bedehusene er viktige som inkluderende møtepunkter i Enebakk prestegjeld. Kirke og organisasjon utfyller hverandre og drar sammen, og ved siden av kirkene er Menighetscenteret ved Mari kirke, Misjonshuset i Ytre Enebakk, Emaus i Kirkebygda og Stranden bedehus samlingssteder som gir mennesker kjennskap til Jesus og fellesskap med hverandre. Samarbeidet som Mari menighet har med pinsemenigheten, understreker også hvor viktig det er å ta vare på kristen enhet og samhandling i lokalsamfunnet.

Tirsdag foretok jeg sammen med ordfører og fungerende rådmann en befaring av kirketomta i Melgårdshagan på Flateby. Ildsjelen Jofrid Kongsnes gav et innblikk i visjonen for en ny kirke, og jeg har allerede satt inn i biskopens kalender for 17. mai 2009: vigsling av Flateby kirke. Jeg ser fram til å feire nasjonaldagen sammen med dere om fem år. En kirke på Flateby vil kunne skape et bærekraftig fellesskap for alle generasjoner – der barn og unge, voksne og gamle får møte Jesus, og der mennesker kan komme i glede og sorg og bli møtt av et inkluderende fellesskap. Jeg ønsker dere lykke til med dette kirkeprosjekt og med å bygge et levende fellesskap i Flateby.

I forbindelse med besøket på kirketomta på Flateby besøkte jeg også Stranden bedehus. I generasjoner har mennesker bedt for bygda på dette bedehus, og virksomheten her, gudstjenestefeiringen her og bønnene her ligger som et godt grunnlag for en ny kirke og menighetsliv i Flateby. Vi må holde fast på historien som ligger bak.

Tirsdag kveld ble jeg tatt inn i deres ”drømmer for menigheten”. Drømmene er tydelige – de handler om fellesskap der Gud får være stor i våre liv, og der vi tar vare på hverandre og hvor den enkelte er betydningsfull med sin tjeneste. Det jeg sitter igjen med fra denne kvelden, er ”en menighet i bønn”. Temaet har vært berørt flere ganger i løpet av visitasen. Jeg vil oppmuntre dere til å ta tid til bønn i fellesskap og arbeidslag i menigheten, tid til stillhet for Guds åsyn, tid til å lytte og til å la Gud åpne nye dører og forme nye relasjoner i deres nærmiljø.

Mange drømmer er allerede gått i oppfyllelse. Et eksempel er Sareptas krukke på Menighetsenteret i Mari menighet. Torsdags ettermiddag fikk jeg besøke denne ”krukka”. Det var en fryd å møte barn og voksne, her har dere funnet en god form på fellesskap for hele familien, og Ole Jørgen Andersen har en god hånd på ledelsen av ”Sareptas krukke”. Jeg nevner også Alfa-kursene, søndagsamlingene og Thomasmessene i Mari menighet, Kirkeringen i Flateby og fellesskapet på bedehusene. Dere har mye å glede dere over, og samtidig vil jeg oppmuntre dere til hele tiden å inkludere nye inn i fellesskapene.

Min kirkevisjon er korsformet. Fellesskapet i kirken skal ha en vertikal dimensjon som går i høyden og er forankret i samfunnet med Gud, og som går i dybden i våre liv og i troens fellesskap med hverandre, og den skal ha en horisontal dimensjon med en folkelig bredde som er inkluderende og som gjennomsyrer lokalsamfunnet. Slik ser jeg også kirkehusene og menighetens liv i Enebakk og Mari.

2. KIRKE OG SKOLE, BARN OG UNGE

Onsdag formiddag fikk jeg møte en herlig gjeng med 4. klassinger ved Hauglia barneskole. Jeg ble ønsket velkommen med en rose, overrakt av Robin, og det gjorde inntrykk når elevene sang ”T ts me, o Lord”, ”Søk først Guds rike” og ”Fader du har skapt oss”. Jeg var også imponert over kunnskapsnivået i samtalen med elevene. Gjennom ”Hauglia-sangen” fikk jeg også et innblikk i hvordan de jobber for å skape et godt miljø blant elevene:

”Og erting, kjefting, plaging det vil ingen av oss ha, for er det trygt på skolen, så vil alle få det bra. Når jeg ser en elev som står alene, trist og lei, så går jeg bort og spør: ”Hei, vil du leke litt med meg”.

Det gode samarbeidsklima mellom kirke og skole ble også understreket da jeg møtte KRL-lærere fra hele kommunen på Mjær ungdomsskole. Vi hadde en spennende dialog om KRL-

faget. Lærerne gav et ærlig inntrykk fra KRL- fagets hverdag, på godt og ond, og kirkens kompetanse ble ønsket velkommen. I dette møte stod spørsmålet om identitet sentralt, og da særlig de døpte elevers kristne identitet. KRL faget er mer enn kristendomsundervisning, men likefullt skal faget styrke de døpte elevenes kristne identitet og gi dem trygghet i forhold til de verdier som den kristne tro bygger på.

Alt ligger til rette for et nært og godt samarbeid med skolen, men jeg ser begrensningen så lenge ikke menigheten har kateket i full stilling. Samtidig vil jeg oppmuntre menighetsrådene og staben til å gjennomgå og finne en struktur på samarbeidet ut fra de ressurser som er til rådighet.

Onsdag formiddag besøkte vi både Kirkebygden barnehage og barnehagen på Emaus, og det ble et flott møte med barna. Barnehagene bygger på det kristne verdigrunnlaget og gir et vesentlig bidrag til trygge oppvekstmiljø. Barnehagen på Emaus er et godt supplement til den kommunale barnehagedekningen, og jeg er gjort kjent med at også Mari menighet i mange år drev en menighetsbarnehage som nå er blitt en foreldreid andelsbarnehage med utvidet kristen formålsparagraf. Også misjonshuset i Ytre Enebakk har barnehagetilbud med sin ”åpen barnehage”. Det er en god tradisjon for barnehagegudstjenester i begge menigheter, noe som er viktig for at barna skal bli kjent med ”sin kirke”.

På Emaus og på Misjonshuset i Ytre Enebakk drives et godt og aktivt barnearbeid og ungdomsarbeid. Samvirket mellom bedehus og kirke er også et godt utgangspunkt for familiegudstjenester i kirkene. Jeg er gjort kjent med at det på Stranden bedehus ble forsøkt startet opp barneklubb både i 2002 og 2003, men oppslutningen var liten. I bygda er det et rikt kulturliv med lag for barn og unge, og her ligger det mulighet for samarbeid. Jeg vil utfordre dere til å tenke vidt om samarbeid og til å bryte ned noen gjerder for å skape samhørighet og ”lagånd” i bygda.

På Flateby er det viktig at et slagkraftig barne- og ungdomsarbeid utvikles parallelt med bygging av ny kirke. Samtidig som kirken bygges, må også de levende stener bygges slik at barna får møtessteder hvor de blir kjent med Jesus og inkluderes i et levende fellesskap. Gjennom barne- og ungdomsarbeidet skapes også møtepunkter og fellesskap for foreldregenerasjonen.

Vår kirke står nå foran den største reform siden konfirmasjonen ble innført: ”Trosopplæring i en ny tid”. Målet er at alle barn og unge fra 0 – 18 år skal trekkes med i en kontinuerlig trosopplæring med miljømessig tilknytning til menighetens fellesskap, opplevelse av kristen tro og tilbedelse og undervisning i kristen tro og liv. Noen menigheter i vårt langstrakte land er allerede i gang som forsøksmenigheter for denne reformen, og planen er at alle menigheter i løpet av fem år skal få tilført ressurser til slike omfattende trosopplæringsprogram. Enebakk og Mari menigheter kom ikke med i første runde. Til det vil jeg si følgende. For det første kommer det en ny utlysningrunde tidlig på nyåret. Her må dere være med. For det andre alle skal komme med etter hvert, og for det tredje er det viktig å oppmuntre arbeidet som allerede er i gang og forberede grunnen for en større satsning på trosopplæring i Enebakk prestegjeld.

3. DIAKONALE UTFORDRINGER

Tirsdag hadde vi et engasjerende besøk på Frivillighetssentralen på Flateby. Vi ble møtt av leder Berit Lisbeth Strand, og Asgeir Hansen gav oss en innføring i grunntanken for Frivillighetssentralen: å legge til rette for nabohep og den gode relasjon mellom mennesker. Tanken om ”reservebesteforeldre” er et godt tiltak i et område med mange nyinnflyttere og få

lokale nettverk. Jeg er kjent med at menigheten ved diakoniutvalget har deltatt aktivt i opprettelsen av sentralen, og Asgeir Hansen understreket også at den nye Frivillighetssentralen har blikket festet fremover – på en ny kirke for Flateby.

Torsdag formiddag besøkte vi Solgården, et dagsenter for mennesker med utviklingshemming. Brukerne jeg møtte på Solgården, bor stort sett i egne boliger i Ytre Enebakk. Mange av dem tilhører vår kirke, men få av dem er inkludert i kirkens fellesskap. Møtet med disse miljøer rører ved dype strenger i våre liv, og jeg vil utfordre dere til å sette temaet ”En hel kirke” på dagsorden. Det er vårt oppdrag å åpne opp slik at alle mennesker får oppleve seg sett, verdsatt og inkludert. Etter besøket på Solgården ligger det godt tilrette for samarbeid med denne institusjon også fra kirkens side.

Under visitasen fikk jeg også besøke Ignagard og Enebakk syke- og aldershjem. Det drives et godt diakonalt arbeid overfor de eldre i Mari og Enebakk menigheter. Her vil jeg særlig trekke fram organist Håvard Oudenstad og pensjonert diakon Leif Fjeld og besøks-tjenesten blant eldre. Det er viktig at denne tjenesten holdes i hevd. Omsorgen for syke og eldre, for enslige og foreldreløse har alltid vært et særmerke for den kristne menighet, ja, diakoni – omsorg for både eldre og unge som sliter med livet – er noe av nerven i den kristne kirkes kroppsspråk.

4. MENIGHET OG MISJON

Det har vært drevet et trofast arbeid for misjonen i Enebakk gjennom mange generasjoner. Jeg ønsker å løfte frem misjonsforeningene og de mange – kanskje usynlige – misjonskvinner som år etter år trofast har holdt fast på bønnetjenesten og samlet inn penger til misjonen. Deres arbeid er uvurderlig, og de har en trofast medspiller i organist Håvard Oudenstad. Nå er tiden inne til kreativ nytenkning slik at også barn og unge engasjeres for misjon. For misjon hører med til det å være en levende menighet, og jeg tenker at et aktivt samarbeid mellom menighetene og misjonsorganisasjonene som driver bedehusene, er viktig her i Enebakk.

I vår kirke har misjonsengasjementet fått ny giv gjennom konkrete prosjekter og samarbeid – det såkalte SMM: samarbeid mellom menighet og misjon. I dette samarbeidet er både Misjonsselskapet og Normisjon, Israelsmisjonen og Areopagos, Tibet-misjonen og Misjonsalliansen med. Her i Enebakk har Mari menighet gått inn i samarbeid med Det Norske misjonsselskap om et prosjekt i Thailand med omsorg for hiv-/aids-rammede. Denne høsten har vi dernest i Borg et særlig samarbeid med Norsk Misjon i Øst i forbindelse med markeringen av ”Søndag for de forfulgte” den 14. november, og jeg regner med at denne søndag med dens fokus på forfulgte kristne i Sentral-Asia også vil bli markert i Enebakk og Mari menigheter.

5. KIRKE OG KOMMUNE

Det gjorde et strekt inntrykk å bli ønsket velkommen til Enebakk av ordfører Tore Tidemann, og den kommunale ledelse har vært til stede ved flere møter og arrangementer. Dette har neppe vært tilfeldig. Jeg har møtt en kommuneledelse som ønsker å pleie forholdet til kirken.

Det offisielle møte med ordfører, formannskap og kommuneledelse var preget av vilje til å utvikle et best mulig samarbeid. Kommune-Norge sliter i dag med en særdeles trang økonomi, og Enebakk er intet unntak. Vanligvis ”kives hestene når krybben er tom”, men jeg opplever at kommune og kirke her ønsker å legge et godt grunnlag for samarbeid og kreative løsninger med en felles front for å få tilført ressurser til kirkebygg og kirkegårder, til drift og menighets-byggende arbeid. Kirke på Flateby var naturlig nok et hovedtema, og de

forskjellige partier gav positiv støtte til de foreliggende planer. Kirkeverge Grete Dihle utfordret samtidig kommunen til spleiselag, og til å finne kreative løsninger bl.a. ved å bruke innsamlede midler som en del av finansieringen.

Kommunen berømmet også prestene og de kirkelige medarbeiderne for deres tjeneste, både i glede og sorg. Selv om begge prestene har liten fartstid i prestegjeldet, ble det framhevet at deres tjeneste allerede blir verdsatt. Forholdene ligger altså godt til rette for å følge opp et nært og konstruktivt samarbeid med de kommunale myndigheter på mange plan.

6. STAB OG KIRKELIG BEMANNING

Enebakk prestegjeld har en flott og dyktig stab. Med små personalressurser utføres et stort og mangfoldig arbeid. Kirkeverge Grete Dihle har en god og sikker hånd på ledelsen. Hele staben med sokneprest Lars Inge Magerøy i spissen, kapellan Anette Cecilie Nylænder, sekretærene Madli Magerøy og Nina Onstad, organistene Håvard Oudenstad og Øystein Stensen, klokker Toril Breiteig og kateket Ole Jørgen Andersen, kirkegårdsformann Jan Erik Aarhus, kirkegårdsarbeider Tom Leret og kirketjener Ola Hansen bidrar hver på sin måte til et levende og fargerikt menighetsarbeid, og jeg har gledet meg når det tales vel om dere.

Samtidig ser jeg behovet for flere medarbeidere både på kontoret og i den utadrettede tjenesten. Flere av medarbeiderne har prosentvise stillinger, og det er stort behov for å styrke tjenesten blant barn og unge. I mange menigheter ser vi nå at statlige og kommunale tilskudd ikke strekker til, og at det er nødvendig med givertjeneste for å styrke det menighetsbyggende arbeid. I dag er skattefritak for slike gaver en ekstra motivasjonsfaktor for menighetene til å prøve dette. Denne mulighet ble også løftet frem under samlingen på Emaus tirsdags kveld, både med tanke på ny kirke på Flateby og ekstra personalressurser til arbeidet blant barn og unge. Jeg vil også nevne at Bispedømmerrådet disponerer noen midler fra Opplysningsvesenets Fond som skal komme menighetene til gode, og som menighetene kan søke om – ikke til bygg eller stillinger, men til prosjekter for særlig å utvikle arbeid blant barn og unge. Jeg vil ønske dere lykke til med en planmessig og kreativ utvikling av menighetenes økonomi som kan møte de behov vi nå ser.

Under visitasen har jeg møtt mange frivillige medarbeidere, og jeg er imponert over den tjeneste dere utfører i begge menigheter. Flere av dere har påtatt dere oppgaver som i tid normalt ville ha hatt et ansettelsesforhold. Jeg har møtt en ”himmels hærs-kare” av frivillige som gjør sin tjeneste med glede, og jeg har spesielt lagt merke til den aktive rolle som flere pensjonister har i Enebakk prestegjeld. Her er dere et forbilde for andre, og dere skal vite at deres tjeneste bærer frukt. Samtidig er det for stab og menighetsråd viktig å tenke omsorg for frivillige medarbeidere, en omsorg som skal gi ro og personlig vekst i tjenesten. En slik omsorg vil også være det beste redskap til å rekruttere nye medarbeidere til frivillige tjenestopp-gaver.

7. VEIEN VIDERE

Under visitasen har jeg fått del i drømmer og visjoner for menighetsliv og bygd, og jeg har møtt brennende hjerter. Jeg vil si: Tenk store ting, få frem drømmene, og så skal dere frimodig ta de små skritt og glede dere over hverdagsunderne på vandring sammen med Jesus Kristus. Takk for velsignet fellesskap og godt samarbeid under visitasen, og jeg ønsker dere lykke til :

- Lykke til med å bygge menigheter som er tegnet med korsets tegn – med troens dybde i fellesskapet og med folkelig bredde i sitt virke!

- Lykke til i arbeidet med ny kirke på Flateby!
- Lykke til med å styrke bemanningen på barne- og ungdomssektoren!
- Lykke til i arbeidet med Trosopplæringsreformen – med et omfattende program for trosformidling for barn og unge fra 0 til 18 år.
- Lykke til med å utvikle det gode samarbeid – mellom kirke og kommune, med bedehus og pinsemenighet, med lag og foreninger i lokalsamfunnet!

Med disse utfordringer, men også med det vitale menighetsliv i Enebakk og Mari, og med den ”himmelske hærske” av frivillige medarbeidere, vil jeg til avslutte med å si: Glem ikke å blankpusse medarbeiderskapets evangelium: ”Hvor jeg er sæl, som kan med liv og med sjel, tjene så nådig en Herre.”

Borg bispestol 24. oktober 2004.
Ole Chr. M. Kvarme